

आंतरराष्ट्रीय संबंध

सेमिस्टर 5

जागतिक राजकारण

1. संकल्पना आणि दृष्टीकोन
  - 1.1. आंतरराष्ट्रीय संबंध, आंतरराष्ट्रीय राजकारण - व्याख्या, व्याप्ती आणि महत्त्व
  - 1.2. आंतरराष्ट्रीय संबंधांच्या अभ्यासाचे दृष्टीकोन - वास्तववाद आणि उदारमतवाद
  - 1.3. संकल्पना - सत्ता, राष्ट्रहीत आणि सत्तेचा समतोल
2. जागतिक व्यवस्था
  - 2.1. शीतयुद्ध - द्विध्रुवीय जग
  - 2.2. शीतयुद्धोत्तर जग - एकध्रुवीयता, बहुध्रुवीयता आणि ध्रुवविरहीत जग
3. संघर्ष, शांती आणि सुरक्षा
  - 3.1. संघर्ष - प्रकार आणि बदलते स्वरूप
  - 3.2. शांती प्रस्थापित करण्यासाठीचे दृष्टीकोन - शस्त्र नियंत्रण, निशस्त्रीकरण आणि सामूहिक सुरक्षा
  - 3.3. सुरक्षेची बदलती संकल्पना - राष्ट्रीय सुरक्षा आणि मानवी सुरक्षा
4. आंतरराष्ट्रीय राजकीय अर्थव्यवस्था
  - 4.1. ब्रेटन वुड्स संस्था - आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी, जागतिक बँक, जागतिक व्यापार संघटना
  - 4.2. विभागीय आर्थिक एकीकरण - युरोपियन युनियन
  - 4.3. जागतिकीकरण

सेमिस्टर 6

जागतिक राजकारणातील भारताचे स्थान

1. परराष्ट्र धोरण आणि राजनय
  - 1.1. व्याख्या आणि उद्दीष्टे
  - 1.2. राजनय - भूमिका, प्रकार आणि बदलते स्वरूप
  - 1.3. भारताच्या संदर्भात परराष्ट्र धोरणाचे निर्णायक घटक
2. भारत आणि महासत्ता
  - 2.1. अमेरिका
  - 2.2. रशिया
  - 2.3. चीन
3. भारत आणि शेजारी राष्ट्रे
  - 3.1. भारत आणि सार्क (South Asian Association for Regional Cooperation)
  - 3.2. पाकिस्तान आणि बांगलादेश
4. भारत आणि आंतरराष्ट्रीय संघटना
  - 4.1. संयुक्त राष्ट्रांमधील भारताची भूमिका
  - 4.2. भारत आणि आसियान (ASEAN – Association of South East Asian Nations)